

JUBILEJI ANNIVERSARIES

OB ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU FANČI ŠARF

414

Fanči Šarf je že lani obhajala okroglo obletnico svojega rojstva. Upamo, da nam bo oprostila neljubo zamudo, da, čeprav smo se pravočasno spomnili njenega jubileja, objavljamo pričujoči prispevek in njeno bibliografijo šele v letošnjem Etnologu.

V Etnografski muzej je Fanči Šarf prišla po srečnem naključju leta 1949, pred tem se je leta 1948, kot zunanja sodelavka, udeležila prve Orlove ekipe v Šentjuriju in Škocjanu, leta 1980 se je upokojila. Vmes je celih enaintrideset let dela in življenja v osrednjem slovenskem etnografskem muzeju.

Ko je prišla, je bil ravnatelj muzeja Boris Orel, ki jo je tudi vpeljal v muzejsko delo, edini kustos pa Milko Matičetov. Pomagala je razreševati težave, ki so nastajale, ne samo pri organizacijskem, ampak tudi pri raziskovalnem in prezentacijskem delu v povojnem

Člani ekipe Teren 12, Brkini 1955 na postaji Ilirska Bistrica, pred odhodom domov.
Četrta z leve je Fanči Šarf.

Fanči Šarf s svojima vnukoma. (Foto: I. Keršič, 27. 1. 1994.)

obdobju, ko si je Etnografski muzej moral na novo utirati pota in ko je bil kadrovsko zelo maloštevilen, saj je bilo treba počakati na prve diplomante etnologije z ljubljanske univerze. Fanči Šarf je pomagala te vozle razreševati z njej lastno samoumevno pripadnostjo muzeju.

Najprej je bila razporejena za delo v arhivu, kasneje za dela v kustodiatu za naselja, stavbarstvo in notranjo opremo. Zanesljivo strokovno znanje, do katerega se je morala sama dokopati, natančnost in marljivost pri delu, človeška ljubeznivost in toplina so njene značajске odlike. Takšna je bila tudi v muzeju, na terenu med ljudmi in takšna je še danes.

Delo Fanči Šarf je mnogostransko.

Pri dolgoletnem muzejskem delu je zbirala, dokumentirala, inventarizirala, proučevala in razstavljala etnološko dediščino, ki je v "njenem obdobju" prihajala v muzej v velikem številu, prav zaradi t. im. Orlovih ekip, kolektivnih terenskih ekip, ki jih je muzej organiziral od leta 1948 in vse do leta 1961. V skoraj vseh je tudi sama sodelovala.

Poleg drugih obveznosti in potreb je največ svojega časa v muzeju posvetila zanimanju za stavbarstvo in stanovanjsko kulturo.

S samosvojo metodologijo je definirala pojem in pomen stanovanjske kulture in načejala do takrat prezrte teme v slovenski etnologiji. V zgodnejših delih je k stanovanjski kulturi pristopala kot k delu materialne kulture, kar je posledica njenega dela v muzeju. Pri tem je poudarjala predvsem funkcionalni vidik in tudi opozarjala na večnamensko rabo posameznih predmetov notranje opreme. Kasneje je to gledanje razširila. Opozarjala je na dejstvo, da stanovanjska kultura ni nekaj statičnega, temveč je nenehno spreminjajoča se kategorija, nadalje je z argumentiranimi navajanjem primerov skušala razbiti stereotipe o stanovanjski kulturi, ki so bili in so ponekod še danes tako zelo prisotni med ljudmi. Poudarjala je pomen vrednotenja samih stanovalcev v njihovih stanovanjih ter opozarjala

na soodvisnost stanovanjske kulture in ekonomske ravni. Iz njenih proučevanj se jasno vidi, da stanovanjske kulture ne moremo označiti kot pojem, ki ga lahko enostavno opredelimo in da ga ne moremo v vseh okoliščinah enako spoznati.

Pravzaprav je obravnavala vse, kar zajema sintagma *način življenja* v stanovanjskem prostoru. Proučevala je tudi nevidne stvari, kot so npr. počutje, ali vrednotenje, čeprav je bila v "njenem obdobju" še močno zasidrana delitev na materialno, socialno in duhovno kulturo. Spoznala je, da pojavi, ki jih proučuje, istočasno zajemajo vsa tri področja.

Drugo njeno raziskovalno področje so teme iz gospodarstva in obrti. S svojimi razpravami nam je odgrnila kar nekaj neznanih stvari iz življenja. Postavila je vrsto odmevnih razstav, samostojnih ali v sodelovanju s kolegi in sodelovala pri opremi hiš znanih Slovencev.

416

Lotevala se je tudi drugih vprašanj naše stroke. Poleg poljudnih spisov, s katerimi je nastopala v revijah in časopisih, in referatov na kongresih in simpozijih je napisala vrsto ocen in poročil ter člankov o naših etnologih. Sodelovala je tudi pri oblikovanju etnoloških filmov, saj se je dobro zavedala pomena filma kot dokumentacijskega sredstva za etnologijo. Nadalje so pod njenim vodstvom nastale dokumentacijske mape o arhitekturni dediščini, ki jih danes hrani dokumentacijski oddelek našega muzeja.

Fanči Šarf je pri svojem delu dokazala, da ima veselje in smisel za dokaj različne strani etnološkega dela. Sodelovala je tudi pri velikem projektu, ki je takrat združeval večino etnologov, pri izdelavi Vprašalnic za etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja ter pri izdelavi Etnološke topografije SEO, napisala je topografije kar za štiri občine.

Klub temu, da je že dalj časa v pokoju, je še vedno prisotna v etnologiji. Sodeluje pri pisanju gesel za Enciklopedijo Slovenije in za etnološki slovar. K delu je ne žene le raziskovalna vnema, ampak v veliki meri ljubezen do ljudi in do različnih krajev naše domovine.

Za njen jubilej ji iskreno čestitamo in ji želimo še veliko zdravih, polnih ustvarjalnih let.

Irena Keršič

BIBLIOGRAFIJA FANČI ŠARFOVE

Monografije

Kmečka hiša v slovenskem panonskem svetu : vodnik po razstavi / Fanči Šarf. - Ljubljana : Slovenski etnografski muzej, 1971.- 32 str., ilustr.

Občina Ljutomer. - Ljubljana: Znanstveni inštitut FF, 1981.- 98 str., ilustr.- (Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja).

Občina Gornja Radgona. - Ljubljana: Znanstveni inštitut FF, 1982.- 107 str., ilustr.- (Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja).

Občina Murska Sobota. - Ljubljana: Znanstveni inštitut FF, 1985.- 1985 str., ilustr.- (Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja).

Občina Lendava. - Ljubljana: Znanstveni inštitut FF, 1988.- 173 str., ilustr.- (Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja).

Znanstveni in strokovni članki

- Brana na Gorenjskem.- Slovenski etnograf 1955, št.8, 81-92.
 Kmečka postelja na Gorenjskem v 19.stoletju.- Slovenski etnograf 1959, št. 12, 81-96.
 K zadnji Glasnikovi vprašalnici.- Glasnik SED 1959/60, št. 3, s.21.
 Etnografi v Loški dolini.- Glasnik SED 1962, št. 2, s.8.
 Slovenski etnografski muzej in v njem skriti zakladi.- Glasnik SED 1962, št. 3, 11-12.
 Vrste ognjišč na Slovenskem in njih današnje stanje.- Slovenski etnograf 1963-1964 (izšlo 1964), št. 16-17, 359-378.
 Domovi v Draščih - s posebnim pogledom na stanovanjsko raven.- Slovenski etnograf 1967 (izšlo 1968), št. 20, 6-37.
 Jurčičev dom - muzej na prostem.- Glasnik SED 1967, št. 4, s.4.
 Jurčičev dom.- Muljava (Zbirka vodnikov Kulturni in naravni spomeniki Slovenije) 1968, št. 16, 16-21.
 Izleti.- Muljava (Zbirka vodnikov Kulturni in naravni spomeniki Slovenije) 1968, št. 16, 26-29.
 Notranja oprema kraškega doma.- Kraška hiša : vodnik po razstavi (SEM) 1969, 13-15.
 Notranjost kmečke hiše.- Kmečka hiša na slovenskem alpskem ozemlju : vodnik po razstavi (SEM) (Ljubljana) 1970, 15-22.
 Prispevek Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani k praznovanju 150-letnice muzejstva na Slovenskem.- Argo 1972, št.1-2, 38-41.
 Nekaj osnovnih podatkov o žebjarstvu na Vojskem.- Idrijski razgledi 1973, št. 1, 48-50.
 O raziskovanju stanovanjske kulture.- Traditiones 1973, št. 2, 203-210.
 Košnja na visokoležečih predplaninskih območjih.- Traditiones 1974, št. 3, 133-148.
 Rudarska hiša in oprema stanovanj ob prelomu stoletja.- Življenje idrijskega rudarja : izdano ob otvoritvi razstave "Življenje idrijskega rudarja". Posebni odtis Idrijskih razgledov 1975, št. 3-4, 8-16.
 Stanovanjska kultura idrijskih rudarjev ob prelomu stoletja.- Slovenski etnograf 1974-1975 (izšlo 1976), št.27-28, 7-34.
 Stavbarstvo in stanovanjska oprema.- Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnice 5 (Ljubljana) 1976, 25-110 (skupaj s P.Fistrom, T.Cevcom in I. Sedejem).
 Ob "Glasniku" št. 5 - 1975.- Glasnik SED 1976, št. 1, s.19.
 Porod in nega dojenčka v luči socialno higienskih razmer.- Traditiones 1976-1977 (izšlo 1979), št. 5-6, 345-352.
 Lesene strehe v Sloveniji.- Slovenski etnograf 1976 (izšlo 1978), št. 29, 53-74.
 Razvoj Lapove domačije- rojstne hiše Titove matere v Podsredi.- Slovenski etnograf 1977 (izšlo 1979), št. 30, 1-26.
 Etnologija - arhitektura.- Glasnik SED 1980, št. 1, s.5.
 Narodopisci na Grosupeljskem.- Zbornik občine Grosuplje 1984, št. 13, 133-143.
 Blaž Potočnik- duhovnik in narodni buditelj (1799-1872).- Župnija Ljubljana Šentvid : 900 let, (Ljubljana) 1991, 130-138.

Ocene razstav in publikacij

- R.Badjura, Bloško starosvetno smučanje in besedje (Ljubljana) 1956.- Slovenski etnograf 1957, št. 10, s.222.
 M.Jagodic, Über Ostereier und Ostergebäck in Slowenien, Posebni odtis iz Schweizerisches Archiv für Volkskunde 1957, št. 53.- Slovenski etnograf 1958, št. 11, s.223.
 Die Bauernhäuser des Kantons Graubünden (Basel) 1965.- Slovenski etnograf 1965-1966 (izšlo 1966), št. 18-19, s.201.
 ČZN, n.v., 1965.- Glasnik SED 1967, št.1, s.4.
 Loški razgledi 16 (Škofja Loka) 1969.- Slovenski etnograf 1968-1969 (izšlo 1970), št. 21-22, 163-164.
 Kmečka hiša na slovenskem alpskem ozemlju : razstava v SEM v Ljubljani (julij 1970- marec 1971).- Argo 1971, št. 3-4, 238-239.
 Spominski muzej pisatelja Finžgarja.- Argo 1971, št. 3-4, 240-241.

- V.H.Pöttler, Führer durch das Österreichische Freilichtmuseums (Stübing) 1970, 88 str.- Etnološki pregled (Beograd) 1973, št. 11, 196-197.
- V.H.Pöttler, Österreichisches Freilichtmuseum (Stübing), b.l.- Etnološki pregled (Beograd) 1973, št. 11, 196-197.
- Kelvin Danaher, Ireland's Vernacular Architecture (Dublin) 1975.- Slovenski etnograf 1977 (izšlo 1979), št. 30, 161-162.
- Vlasta Domačinović, Škrinje od tesanih dasaka u Jugoslaviji (Vinkovci) 1977.- Slovenski etnograf 1977 (izšlo 1979), št. 30, s.161.

Poročila

Delo Etnografskega muzeja v Ljubljani od 1.decembra 1947 do 1.decembra 1953.- Slovenski etnograf 1953-1954 (izšlo 1954), št. 6-7, 285-300.

Delo Etnografskega muzeja v Ljubljani od 1.januarja 1954 do 31. decembra 1956.- Slovenski etnograf 1957, št. 10, 201-211.

418

Posvetovanje o problemih varstva etnoloških spomenikov v Čačku.- Slovenski etnograf 1961, št. 14, 202-204.

Folkloristi Jugoslavije so zborovali.- Glasnik SED 1963, št. 2, s.6.

Kongresi in posvetovanja : Etnologija sodobnosti v muzejih.- Glasnik SED 1971, št.4, 29-30.

Etnografsko delo v Sloveniji leta 1971 - SEM v Ljubljani.- Glasnik SED 1972, št. 1, 4-5.

Slovenski etnografski muzej.- Glasnik SED 1973, št. 1, s.5.

Slovenski etnografski muzej.- Glasnik SED 1976, št. 1, 5-6.

Slovenski etnografski muzej.- Glasnik SED 1977, št. 1, s.8.

Nekrologa

Poslovili smo se od dr. Borisa Orla.- Glasnik SED 1962, št. 1, s.6.

Ivan Romih.- Slovenski etnograf 1965-1966 (izšlo 1966), št. 18-19, 197-198.

Sestavila Bojana Rogelj Škafar